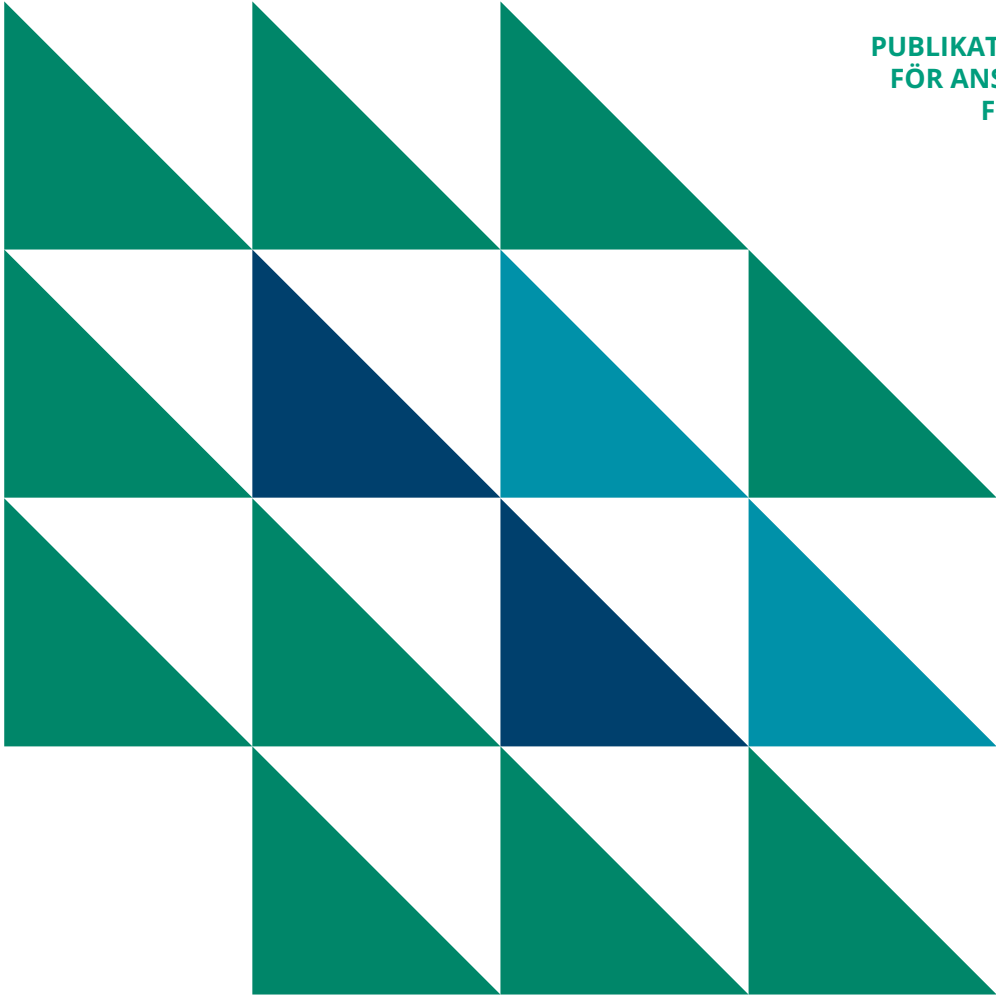

PUBLIKATIONSSERIE
FÖR ANSVARSFULL
FORSKNING
5:2025

DEKLARATION FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING 2025–2030

PUBLIKATIONSSERIE FÖR ANSVARSFULL FORSKNING

Publikationsserien för ansvarsfull forskning ger ut deklARATIONER, riktlinjer, studier, rekommendationer och andra dokument som rör öppenhet, ansvarsfullhet och tillgänglighet. Publikationerna behandlar även vetenskapskommunikation och samspelet mellan vetenskap och samhälle. Publikationsserien är inte referentgranskad. Publikationsserien ges ut av Delegationen för informationsspridning (TJNK) och Vetenskapliga samfundens delegation (TSV).

Deklaration för öppen vetenskap och forskning 2025–2030

Publikationsserie för ansvarsfull forskning 5:2025

FÖRFATTARE: Samordningen av öppen vetenskap,
Vetenskapliga samfundens delegation

UTGIVARE: Delegationen för informationsspridning (TJNK)
och Vetenskapliga samfundens delegation (TSV)

Helsinki, 2025

ISSN: 2670-062X

ISBN: 978-952-7589-13-7

DOI: <https://doi.org/10.23847/tsv.1357>

Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0
Internationell Licens: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

INLEDNING

ÖPPENHET ÄR ETT AV FORSKNINGENS GRUNDLÄGGANDE VÄRDEN. Öppenhet främjas med hänsyn även till forskningens övriga grundläggande värden: forskningens och undervisningens frihet, tillförlitlighet, god vetenskaplig praxis och jämlikhet.

Deklarationen för öppen vetenskap och forskning 2025–2030 uppdaterar Deklarationen för öppen vetenskap och forskning 2020–2025 för en ny femårsperiod. Deklarationen preciseras genom fyra nationella riktlinjer för öppenhet som i sin tur även preciserar och förklarar begreppen som används i deklARATIONEN.

Aktörerna som undertecknat deklARATIONEN förbinder sig med beaktande av sina egna särdrag att:

1. sträva efter den vision för öppen vetenskap och forskning som uttrycks i deklARATIONEN i enlighet med principerna om ansvarsfull öppenhet,
2. i sin verksamhet genomföra de åtaganden som anges i deklARATIONEN, och
3. främja målen för de nationella riktlinjer för öppenhet som preciserar deklARATIONEN.

Deklarationen för öppen vetenskap och forskning är i linje med internationella styrdokument som främjar öppenhet. I deklARATIONEN har man beaktat Unescos definitioner och rekommendationer beträffande öppen vetenskap och lärande, samt i stor utsträckning europeiska anvisningar och beslut som främjar forskningens öppenhet. Genom öppenhet främjas också internationell jämlikhet och tillgång till forskningsbaserad kunskap. Genom deklARATIONEN blir medlemmarna i det finländska forskningssamfundet en del av den globala dialogiska verksamhet och det globala nätverk som främjar öppenhet.

Den öppna vetenskapens verksamhetsmiljö förändras ständigt och därför är det nödvändigt att regelbundet också utvärdera och uppdatera innehållet i deklARATIONEN. I denna version av deklARATIONEN har man särskilt beaktat den geopolitiska miljön som snabbt förändrats och de därmed uppkomna säkerhetsfrågorna. Trots att världen genomgår en omvälvning är tilliten till vetenskapligt samarbete och öppenhet fortfarande en värdefull del av ett tryggt och förtroendebaserat globalt samfund.

Deklarationen för öppen vetenskap och forskning 2025–2030 är ett resultat av forskningssamfundets samutveckling. I arbetet har deltagit experter inom den nationella samordningen av öppen vetenskap och forskning samt centrala aktörer inom forskningssamfundet. Deklarationen godkändes vid styrgruppens för öppen vetenskap möte den 24 mars 2025. I och med den fortsätter Finland sin roll som internationell föregångare inom öppen vetenskap – tillsammans och ansvarsfullt.

DEKLARATION FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING 2025–2030

VÄGLEDANDE PRINCIPER FÖR FRÄMJANDE AV ÖPPENHET

Samverkan och
deltagande

Mångfald och
flerspråkighet

Transparens och
ansvarstagande

Hållbarhet och det
gemensamma bästa

VISION FÖR ANSVARSFULL ÖPPENHET

ÅTAGANDEN

Verksamhets-
kulturens öppenhet

Öppenhet
vid publicering

Öppenhet i
forskningsmaterial och
forskningsmetoder

Öppenhet
i lärandet

VÄGLEDANDE PRINCIPER FÖR FRÄMJANDE AV ÖPPENHET

Främjandet av öppen vetenskap och forskning i Finland styrs i synnerhet av följande principer:

Samverkan och deltagande, med vars hjälp vi skapar och uttrycker forsknings-
samfundets gemensamma mål för främjande av öppenhet. Vi bjuder in centrala
aktörer och alla har lika möjligheter att delta i samutvecklingen.

Mångfald och flerspråkighet, med vars hjälp vi beaktar organisationernas
särdrag, olika sätt att främja öppenhet och delområden. Vi ägnar särskild upp-
märksamhet åt flerspråkighet och värnar om de inhemska språkens ställning som
vetenskapsspråk.

Transparens och ansvarstagande, med vars hjälp vi säkerställer att vår verk-
samhet är öppen och tillgänglig. Vi beaktar forskarnas säkerhet och yttrandefrihet,
medborgarsamhällets behov och ansvarsfull internationalism.

Hållbarhet och det gemensamma bästa, med vilka vi menar att beakta FN:s mål
för hållbar utveckling, sträva efter ekonomisk hållbarhet i främjandet av öppenhet
och identifiera att nyttorna av forskning tillhör alla.

VISION FÖR ANSVARSFULL ÖPPENHET

- Öppenhet möjliggör jämlik tillgång till forskningsresultat och jämlikt deltagande i vetenskap.
- Öppenhet främjar bildning och samhälleligt utnyttjande av forskning.
- Öppenhet säkerställer för sin del att forskningen är transparent och reproducerbar och därmed tillförlitlig.
- Öppenhet stöder på ett hållbart sätt forskningens, undervisningens, förvaltningens samt utvecklings- och innovationsverksamhetens genomslagskraft, kvalitet och mångfald samt stöder utnyttjandet och återanvändningen av forskningsresultat på ett mångsidigt sätt.
- Öppenhet är en så oskiljaktig del av undervisning, forskning och utvecklingsverksamhet att det inte längre är nödvändigt att tala separat om öppen vetenskap.
- Främjande av öppenhet är gemenskapligt. Finland är en i den internationella gruppen av föregångare inom öppenhet.

ÅTAGANDEN

Genom att underteckna deklarationen förbinder sig högskole- och forskningssamfundet med beaktande av sina egna särdrag till följande:

1. Verksamhetskulturens öppenhet

- 1.1. Vi utvecklar och upprätthåller praxis och tjänster för ansvarsfull öppenhet inom forskning, undervisning samt utvecklings- och innovationsverksamhet.
- 1.2. Vi identifierar samhällssamverkan, företagssamarbete, medborgarvetenskap och annan inkluderande praxis som meriter vid bedömning och meritering.

2. Öppenhet vid publicering

- 2.1. Vi främjar omedelbar öppenhet och långsiktig tillgång till publikationer på ett ekonomiskt hållbart sätt.
- 2.2. Vi gör det möjligt att utnyttja olika öppna publiceringskanaler och publiceringsformer samt att publicera på flera språk.
- 2.3. Vid bedömning och meritering beaktar vi arbetet för att främja publikationernas kvalitet, öppenhet och mångfald.

3. Öppenhet i forskningsmaterial och forskningsmetoder

- 3.1. Vi förverkligar principen att forskningsmaterial och forskningsmetoder samt forskningsinfrastrukturer är så öppna som möjligt och så slutna som nödvändigt.
- 3.2. Vi förvaltar forskningsmaterial och forskningsmetoder samt administrerar forskningsinfrastrukturer så att FAIR-principerna kan förverkligas.
- 3.3. Vi identifierar forskningsmaterial och forskningsmetoder som självständiga forskningsresultat, som beaktas vid bedömning och meritering.

4. Öppenhet i lärandet

- 4.1. Vi gör öppna inlärnings- och undervisningspraxis samt läromedel till en del av högskoleutbildningen.
- 4.2. Vid bedömning och meritering beaktar vi arbetet som främjar öppenheten i lärandet.

Öppen
vetenskap